

เครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนากลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด
อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ
Collaborative Networks in Developing Thung Kha
Wat Farmer Groups Lamae District Chumphon Province
under the Concept of Empowerment

ศุจินันท์ ไตรระเปียบ¹, ชนัญชิตา ทิพย์ญาณ² และ อมร หวังอัครางกู³
Sukenun Trirabaib¹, Chananchida Tipyan² and Amorn Wangukkarangkul³

Received: 22 July 2024; Revised: 03 October 2024; Accepted: 19 October 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สถานการณ์ของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ 2) การวิเคราะห์การบริหารงานผ่านเครือข่ายของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด 3) การเสนอแนวทางสร้างเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด การวิจัยเป็นการศึกษาแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 15 คน ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหาร 7 คน และผู้นำชุมชน 8 คน เก็บข้อมูลผ่านสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดจำนวน 138 คน ซึ่งรวมถึง คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย 1) สถานการณ์ของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ พบว่า ผลผลิตของกลุ่มมีปริมาณไม่เพียงพอสำหรับการส่งออก แม้ความต้องการสินค้าจะสูงขึ้น กลุ่มจึงเริ่มแสวงหาความร่วมมือขยายโอกาสในการทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่น 2) การบริหารงานผ่านเครือข่ายของกลุ่ม พบว่าโดยรวมการบริหารงานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการบุคคลมีคะแนนสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน ด้านการติดตามผล ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงาน และด้านการวางแผน ตามลำดับ 3) แนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ พบว่า กลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดควรสร้างความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาควิชาการ ผ่านกระบวนการความร่วมมือ โดยเน้นการส่งเสริมและสนับสนุน เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ การจัดการบุคคล การวางแผน งบประมาณ และการติดตามผล เพื่อเสริมสร้างความ

^{1 2 3} หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี; Master of Political Science, Surat Thani Rajabhat University
Corresponding Author, E-mail: plang.0109@gmail.com

เข้มแข็งและพัฒนาเครือข่ายอย่างยั่งยืน ผ่านการเสริมสร้างพลังอำนาจที่สำคัญต่อการพัฒนา ศักยภาพ ความรู้ความสามารถ และความเชื่อมั่นของสมาชิกในกลุ่ม นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายและ การแก้ไขปัญหาของตนเอง เกิดการยอมรับในคุณค่าและความสามารถในการดำเนินงานของกลุ่ม

คำสำคัญ: เครือข่ายความร่วมมือ; การพัฒนากลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด; การเสริมสร้างพลังอำนาจ

Abstract

This research aims to study: 1) The situation of the agricultural group in the Thung Kawat plantation, La Mae district, Chumphon province, under the concept of empowerment; 2) The analysis of the management through the network of the Thung Kawat plantation farmers' group; and 3) The proposal for creating a collaborative network for the Thung Kawat plantation farmers' group. This study employs a mixed-methods approach, consisting of qualitative and quantitative research. For the qualitative research, key informants included 15 individuals: 7 members of the management committee and 8 community leaders. Data were collected through interviews and focus group discussions. For the quantitative research, data were gathered from a total of 138 farmers in the Thung Kawat plantation group, including both committee members and group members. The statistical analysis used included frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research findings are as follows: 1) The situation of the Thung Kawat plantation farmers' group under the concept of empowerment showed that the group's product quantity was insufficient for export, despite the increasing demand for their goods. As a result, the group began seeking collaboration opportunities with other sectors to expand their working potential. 2) Management through the network of the group was generally found to be at a high level. When analyzed by category, the highest-rated aspect was personnel management, followed by promotion and support, monitoring and reporting, budgeting, general management, and planning, respectively. 3) The approach to creating a collaborative network indicated that the Thung Kawat plantation farmers' group should foster cooperation from the government, private sector, civil society, and academia through a collaborative process. The main focus should be on promoting and supporting the group, followed by personnel management, planning, budgeting, and monitoring. This approach aims to strengthen and sustain the network while empowering the group to develop its potential, skills, and confidence, which will lead to achieving their goals and solving

their own problems, as well as gaining recognition of their value and capabilities in the group's operations.

Keywords: Collaboration Network; Development of Tung Kawat Farmers Group; Empowerment

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยผ่านแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 1 ได้มุ่งเน้นเสริมสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสมัยใหม่เป็นหลัก การพัฒนาทางเศรษฐกิจในช่วงแรกเน้นการขยายตัวเพื่อเพิ่มความเจริญรุ่งเรือง แต่การเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 กลายเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่นำไปสู่การปฏิรูประบบเศรษฐกิจและสังคมในหลายมิติ การฟื้นฟูเศรษฐกิจหลังวิกฤตทำให้เศรษฐกิจชุมชนได้รับความสนใจมากขึ้น เนื่องจากเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีลักษณะผสมผสาน มุ่งเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยคำนึงถึงการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาที่ยั่งยืน (สรเสรีญ วงศ์ชะอุ่ม, 2559) ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจไทยมีการขยายตัวเฉลี่ยปีละ 5% แต่ในช่วงหลังจากปี 2557 การขยายตัวทางเศรษฐกิจได้ชะลอตัวลง โดยมีการขยายตัวเฉลี่ยเพียง 3.2% ซึ่งต่ำกว่าศักยภาพของระบบเศรษฐกิจที่จะช่วยให้ประเทศไทยหลุดจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลาง สาเหตุหลักที่ทำให้เศรษฐกิจชะลอตัวคือการลดลงของการลงทุนอย่างต่อเนื่อง โดยสัดส่วนการลงทุนรวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ลดลงจาก 41.3% ในช่วงปี 2534-2539 เป็น 25.5% ในช่วงปี 2543-2557 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) เศรษฐกิจที่ชะลอตัวนี้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อประชาชน โดยเฉพาะประชาชนในระดับรากหญ้า ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดในประเทศ แม้ว่ารัฐบาลจะแสดงความเชื่อมั่นว่าเศรษฐกิจไทยจะฟื้นตัวจากปี 2558 แต่ประชาชนยังคงเผชิญปัญหาหลายด้าน การตอบสนองของรัฐบาลต่อปัญหานี้คือการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมและมุ่งเน้นการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและความยั่งยืนในระดับชุมชน

เศรษฐกิจไทยได้มีการปรับโครงสร้างสู่ระดับที่สูงขึ้น โดยเน้นที่ระบบเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งถือเป็นทางเลือกสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ในปัจจุบันแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 มุ่งสู่การพัฒนาเศรษฐกิจที่สร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายหลักคือการปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ การสร้างสังคมที่มีโอกาสและความเป็นธรรม การเปลี่ยนผ่านสู่ความยั่งยืน และการเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับความเสี่ยงและการเปลี่ยนแปลงภายใต้บริบทโลกใหม่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2556) สถานการณ์ของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควาต์ อำเภอละมั่ง จังหวัดชุมพร เป็นตัวอย่างหนึ่งของการรวมกลุ่มเพื่อผลิตกล้วยหอมปลอดสารเคมีและส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นการเสริมสร้างรายได้เสริมให้แก่เกษตรกรในเขตตำบล

ทุ่งควัววัด พร้อมทั้งเสริมสร้างความสามัคคีและการทำงานร่วมกันในกลุ่มชุมชน อย่างไรก็ตาม กลุ่มเกษตรกรยังคงเผชิญปัญหาหลักที่สำคัญคือ ผลผลิตที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด แม้ว่าความต้องการสินค้าจะมีจำนวนมาก แต่สินค้าที่สามารถส่งออกได้มีจำนวนน้อยลงเนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ภัยแล้งที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผลผลิต จึงทำให้ไม่สามารถส่งออกได้ตามเป้าหมาย อีกทั้งการบริหารงานภายในกลุ่มยังมีความซับซ้อนและขาดสมาชิกที่เพียงพอในการปฏิบัติงาน

การพัฒนาของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ่งควัววัดจึงจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งจะช่วยให้การประสานงานระหว่างกลุ่มบุคคลหรือองค์กรต่าง ๆ สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างเครือข่ายนี้ไม่เพียงแต่การแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้ แต่ยังช่วยในการแบ่งงานและประสานการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน การแบ่งปันประสบการณ์และทรัพยากรจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการผลิตและการขยายตลาด กลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ่งควัววัดสามารถขยายฐานการปลูกกล้วยหอมทองและขยายฐานตลาดได้มากขึ้น ดังนั้นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นำชุมชนและเกษตรกรในกลุ่มยังเป็นสิ่งสำคัญ โดยผู้นำชุมชนมีบทบาทในการสนับสนุนและประสานงาน ขณะที่กลุ่มเกษตรกรมีบทบาทในการพัฒนาผลผลิตให้มีมูลค่าเพิ่ม การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองกลุ่มจะช่วยให้การพัฒนาชุมชนเป็นไปอย่างยั่งยืนและสามารถเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรได้มากขึ้น (อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์, 2540)

ผู้วิจัยมองเห็นถึงความสำคัญของการขยายเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ่งควัววัด อำเภอละมั่ง จังหวัดชุมพร ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ ซึ่งจะช่วยให้ชุมชนสามารถส่งออกผลผลิตในระดับที่สูงขึ้นและเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ หากเครือข่ายนี้ได้รับการขยายและพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัยครั้งนี้จึงจะเป็นประโยชน์ทั้งสำหรับชุมชน กลุ่มเกษตรกร และประชาชนในพื้นที่ รวมถึงพื้นที่อื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เพื่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ่งควัววัด อำเภอละมั่ง จังหวัดชุมพร ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ
2. เพื่อวิเคราะห์การบริหารงานโดยผ่านเครือข่ายของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ่งควัววัด อำเภอละมั่ง จังหวัดชุมพร
3. เพื่อเสนอแนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ่งควัววัด อำเภอละมั่ง จังหวัดชุมพร ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน โดยรวมทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ

1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาเกี่ยวกับเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนากลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด ในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ มีจำนวน 15 คน แบ่งเป็นคณะกรรมการบริหาร 7 คน และผู้นำชุมชนจาก 8 หมู่บ้านในตำบลทุ้งควัด ข้อมูลเหล่านี้จะนำไปวิเคราะห์เพื่อศึกษาการบริหารเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรทุ้งควัด และจะใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 เครื่องมือวิจัย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เช่น ชื่อ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน สถานที่และวันที่สัมภาษณ์ รวมถึงการยินยอมของผู้ให้ข้อมูล ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ โดยมีหัวข้อสำคัญดังนี้ 1) วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของกลุ่มเกษตรกรทุ้งควัดในบริบทของการเสริมสร้างพลังอำนาจ 2) ประเมินสถานการณ์ใน 4 มิติ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเมืองและการปกครอง ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ให้ข้อมูลที่อาจเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเกษตรกร

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการ 1) ส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง 2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและตรวจสอบความสมบูรณ์ 3) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อตอบคำถามการวิจัย 4) ดำเนินการสัมภาษณ์โดยการจดบันทึกและขออนุญาตบันทึกเสียงสัมภาษณ์ หากมีข้อสงสัยเพิ่มเติมจะติดต่อสอบถามผู้ให้ข้อมูลอีกครั้ง 5) รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสารจะถูกตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้อง โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่ออธิบายข้อเท็จจริงและปรากฏการณ์ปัจจุบันอย่างละเอียด

2. การวิจัยเชิงปริมาณ

2.1 กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มประชากรในการศึกษาคือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเกษตรกรทุ้งควัด รวมทั้งสิ้น 138 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นจำนวน 103 คน โดยการคำนวณจากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973)

2.2 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการบริหารงานใน 6 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การบริหารงาน การจัดการบุคคล ความร่วมมือ งบประมาณ และการติดตามผล โดยใช้มาตราส่วนลิเคิร์ต (Likert Scale) เพื่อวัดระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานของเครือข่ายกลุ่มเกษตรกร

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติบรรยาย เช่น ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์แปลผลดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเรื่องเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนากลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ ซึ่งผลการศึกษาสรุปลได้ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสถานการณ์ของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ พบว่า

1. สถานการณ์ของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจจากการศึกษา พบว่ากลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดเกิดขึ้นจากการรวมตัวของประชาชนในแต่ละหมู่บ้านในตำบลทุ้งควัด เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมในชุมชน โดยการรวมกลุ่มนี้มีความสำคัญในหลายด้าน ไม่เพียงแต่ส่งเสริมให้เกิดการแบ่งปันความคิดเห็นระหว่างสมาชิก แต่ยังช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างชาวบ้านและหน่วยงานท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีการสืบทอดวัฒนธรรมและความเชื่อมโยงทางสังคม ซึ่งทำให้กลุ่มนี้สามารถเป็นสื่อกลางที่มีประสิทธิภาพในการประสานงานและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งระดับตำบลและระดับจังหวัด ในด้านการผลิตและการค้าขายของกลุ่ม พบว่าในปัจจุบันปริมาณการส่งออกกล้วยหอมทองลดลงอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากหลายปัจจัยที่ส่งผลกระทบ เช่น การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศที่ไม่แน่นอน โดยเฉพาะในช่วงหลายปีที่ผ่านมา พื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองต้องประสบกับความแห้งแล้ง ส่งผลให้ผลผลิตที่ได้ไม่สามารถผ่านมาตรฐานที่ต้องการได้ ทำให้ปริมาณกล้วยที่สามารถส่งออกได้ลดลง ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของกลุ่มและรายได้ของสมาชิก

2. การสนับสนุนและความร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่น กลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดมีการเชื่อมโยงกับชุมชนและหน่วยงานภายนอกอย่างใกล้ชิด โดยมีผู้นำชุมชนเป็นสื่อกลางในการประสานงาน ทั้งในด้านการรับข้อมูลข่าวสารและการส่งต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ตัวอย่างเช่น เมื่อเกิดปัญหาด้านการผลิต ผู้นำชุมชนได้นำเสนอปัญหาต่อองค์การบริหารส่วนตำบลทุ้งควัด จนได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดซื้อหน่อกล้วยหอมทองให้กับสมาชิกในชุมชนเพื่อนำไปปลูกเพิ่ม ทำให้มีปริมาณผลผลิตที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการช่วยลดความเสี่ยงต่อสิ่งแวดล้อม และเป็นการสร้างความยั่งยืนในอาชีพเกษตรกรรม เนื่องจากการปลูกกล้วยไม่ทำลายดินและมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย

3. ผลลัพธ์และประโยชน์ต่อชุมชน การสนับสนุนจากหน่วยงานท้องถิ่นและการรวมตัวของเกษตรกรท้องถิ่นส่งผลดีต่อสมาชิกกลุ่มในหลายด้าน ทั้งในแง่ของการสร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัว ลดความเสี่ยงทางสุขภาพเนื่องจากการใช้สารเคมีน้อยลง และช่วยสร้างอาชีพที่ยั่งยืน ซึ่ง

การปลูกกล้วยหอมทองได้รับการสนับสนุนและตอบรับที่ดีจากประชาชน เนื่องจากเป็นพืชที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและเป็นที่ต้องการในตลาด นอกจากนี้ การจัดการภายในกลุ่มยังส่งเสริมให้เกิดการพึ่งพากันเองของสมาชิก ทำให้ชุมชนมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การบริหารงานโดยผ่านเครือข่ายของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอละม่อม จังหวัดชุมพร พบว่าจากเก็บแบบสอบถามข้อมูลของคณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด และสมาชิกผู้ปลูกกล้วยกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอละม่อม จังหวัดชุมพร จำนวน 103 คน โดยผลการวิจัยสามารถจำแนกรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

2.1. ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 103 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 64.1 อายุระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 37.9 สถานภาพสมรส จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 52.4 ประถมศึกษา จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8 รายได้ต่อเดือน 5,001–10,000 บาท จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 60.2 สมาชิกผู้ปลูกกล้วยกลุ่มเกษตรกรจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 72.8 เป็นผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 100

2.2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารและความคิดเห็นของคณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด และสมาชิกผู้ปลูกกล้วยกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอละม่อม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.35) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการบริหารและความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน ซึ่งสามารถเรียงลำดับจากค่ามากไปหาค่าน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการบุคคล คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.61) และในส่วนที่อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน คือ ด้านความร่วมมือ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.48) รองลงมา คือ ด้านการติดตามรายงานผล คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.42) รองลงมา คือ ด้านงบประมาณ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.39) รองลงมา คือ ด้านการบริหารงาน คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.11) และสุดท้าย คือ ด้านการวางแผน คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.10) ตารางที่ 1

n=103

ระดับการบริหารและความคิดเห็นของ คณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการวางแผน	4.10	.342	มาก
2. ด้านการบริหารงาน	4.11	.332	มาก
3. ด้านการจัดการบุคคล	4.61	.353	มากที่สุด
4. ด้านการส่งเสริมสนับสนุน	4.48	.371	มาก
5. ด้านงบประมาณ	4.39	.379	มาก
6. ด้านการติดตามรายงานผล	4.42	.385	มาก
รวม	4.35	.215	มาก

ตารางที่ 1 ระดับการบริหารและความคิดเห็นของคณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด
สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด ตำบลทุ้งควัด อำเภอละม่อม จังหวัดชุมพร

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ จากการศึกษาพบว่าการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด ควรเน้นการสร้างความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาควิชาการ ผ่านกระบวนการร่วมมือที่เป็นระบบ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเกษตรกรอย่างยั่งยืน โดยสรุปแนวทางที่มีประสิทธิภาพได้ดังนี้

3.1 การส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนเป็นปัจจัยสำคัญอันดับแรกในการพัฒนากลุ่มเกษตรกรทุ้งควัด ควรมีการจัดโครงการที่ส่งเสริมความรู้ การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการฝึกอบรมที่ช่วยเพิ่มพูนทักษะที่จำเป็น รวมถึงการสนับสนุนในด้านทรัพยากรที่จำเป็น เช่น เมล็ดพันธุ์ เครื่องมือทางการเกษตร และเทคนิคการเพาะปลูกที่ทันสมัย ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มผลผลิตและเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร

3.2 การจัดการบุคคลที่มีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการบุคคลในกลุ่มเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญในการทำให้กลุ่มมีประสิทธิภาพ สมาชิกควรได้รับการแบ่งงานตามความเชี่ยวชาญและความสามารถ มีการสร้างระบบโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจน ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารสมาชิกกลุ่ม และอาสาสมัคร เพื่อให้แต่ละคนมีบทบาทที่ชัดเจน ส่งเสริมการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 การวางแผนและการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน การวางแผนที่เป็นระบบและการกำหนดเป้าหมายร่วมกันในระยะสั้นและระยะยาวเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จในการดำเนินงานกลุ่มเกษตรกร การวางแผนนี้ควรครอบคลุมทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการผลิต การตลาด และการจัดการทรัพยากร เพื่อให้สามารถประเมินความสำเร็จและปรับปรุงการทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้

3.4 การจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอและโปร่งใส การบริหารจัดการงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพเป็นอีกปัจจัยที่จำเป็น การใช้งบประมาณควรเป็นไปอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม มีการบันทึกการรายรับ-รายจ่ายอย่างละเอียดและเปิดเผยให้สมาชิกกลุ่มทราบ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจในกลุ่ม รวมถึงควรมีกองทุนสำรองสำหรับการพัฒนาและบรรเทาความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

3.5 การติดตามผลและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยอาจจัดการประชุมเพื่อติดตามความก้าวหน้าของโครงการในทุกระยะและรับฟังข้อเสนอแนะจากสมาชิกกลุ่ม ทั้งนี้จะช่วยให้สามารถปรับปรุงการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที

จากแนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด เป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเกษตรกร เพื่อให้สมาชิกมีความรู้ความสามารถ และความเชื่อมั่นในการทำงานร่วมกันและจัดการปัญหาของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ การได้รับการยอมรับและตระหนักถึงคุณค่าและศักยภาพของตนเองจะช่วยส่งเสริมให้

สมาชิกในกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอละแม จังหวัดชุมพร สามารถทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบและสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มมีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยเรื่องเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ งานวิจัยนี้มีการอภิปรายผลเกี่ยวกับสถานการณ์และปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด โดยพิจารณาในหลายประเด็นดังนี้

1. สถานการณ์ของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด กลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดใน อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ได้รับการจัดตั้งขึ้นจากประชาชนในพื้นที่รวมตัวกันเพื่อร่วมผลิตและส่งออกกล้วยหอมทองไปยังประเทศญี่ปุ่น โดยที่ประชาชนมีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานทุกขั้นตอน ตั้งแต่การผลิตจนถึงการจัดการ โดยการมีส่วนร่วมนี้ช่วยให้เกิดการสร้างรายได้แก่ตนเองและครอบครัว และยังช่วยเสริมสร้างเศรษฐกิจภายในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินการตามแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจนี้ ทำให้สมาชิกในกลุ่มมีความเข้มแข็งผ่านการร่วมกันคิดและตัดสินใจ ซึ่งช่วยส่งเสริมความสามัคคีและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในกลุ่ม เกิดวัฒนธรรมการทำงานที่เน้นการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เพื่อการพัฒนาาร่วมกัน นอกจากนี้ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือยังช่วยให้กลุ่มมีความยั่งยืนและสามารถก้าวผ่านปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจและการร่วมมือในชุมชน การเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ทุ้งควัดเกิดจากการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรของสมาชิกกลุ่ม และการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ระหว่างกัน ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ สิทธิชัย ธรรมชั้น สมคิด แก้วทิพย์ เฉลิมชัย ปัญญาดี และปรารธนา ยศสุข (2566) ที่พบว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจในชุมชนมีความสำคัญต่อการสร้างความร่วมมือที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะการรวมกลุ่มเพื่อการจัดการทรัพยากรชุมชน การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มและภาคีเครือข่ายส่งผลให้ชุมชนมีศักยภาพในการดูแลทรัพยากรที่มีอยู่ รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความสำเร็จอย่างยั่งยืน

3. กระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้และการพัฒนาองค์กร กลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดมีการพัฒนาองค์กรผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ โดยสมาชิกในกลุ่มได้รับการส่งเสริมให้มีการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนข้อมูลในเชิงการพัฒนา ซึ่งช่วยให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การปรับปรุงการทำงานภายในกลุ่ม งานวิจัยของ วิภาณี เผือกบัวขาว และคณะ (2567) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในชุมชนเพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพสินค้า พบว่า การสร้างเครือข่ายความร่วมมือสามารถนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรในการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ส่งผลดีต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชนที่มั่นคง

4. ความยั่งยืนและการสร้างเศรษฐกิจชุมชน การเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือภายในกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดช่วยส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่นให้เติบโตอย่าง

ยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและการสร้างสังคมที่เข้มแข็ง งานวิจัยของฉัฐสิณี หาญกิตติชัย และ ชาตรี บุญนาค (2563) ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนากลุ่มเกษตรกรในรูปแบบการสร้างเครือข่ายที่มีโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจนและการสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ จะส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับกลุ่มและช่วยให้เศรษฐกิจของชุมชนเติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน

5. ผลการวิเคราะห์การบริหารงานผ่านเครือข่ายของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดอำเภอละแม จังหวัดชุมพร การศึกษาครั้งนี้ได้วิเคราะห์ปัจจัยที่สำคัญในด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อการบริหารงานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด ผลการวิเคราะห์ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแสดงให้เห็นข้อมูลว่า ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ พบว่า ภาพรวมของการบริหารงานผ่านเครือข่ายอยู่ในระดับดี โดยเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการจัดการบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความร่วมมือ, ด้านการติดตามรายงานผล, ด้านงบประมาณ, และ ด้านการบริหารงานตามลำดับ โดยที่ ด้านการวางแผนงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สำหรับผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ พบว่า แม้ว่าการวิเคราะห์เชิงปริมาณจะชี้ให้เห็นว่า ด้านการจัดการบุคคลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด แต่จากการสังเกตและสัมภาษณ์กลับพบว่ามีความขัดแย้ง เนื่องจากกลุ่มขาดแคลนบุคลากรและสมาชิกไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ทั้งยังมีการสลับตำแหน่งหน้าที่กันบ่อยครั้ง ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการของ Fayol (1964) ที่เน้นการแบ่งงานตามความถนัดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน การขาดแคลนบุคลากรยังสะท้อนถึงความจำเป็นในการสนับสนุนจากภายนอกและจากภาคีเครือข่ายหลากหลายเพื่อเสริมกำลังในการดำเนินงานและทำให้เครือข่ายมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานของ ปณณิกา งามเจริญ (2567) ที่กล่าวถึงปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรบุคคลในกลุ่มเกษตรกร โดยเน้นว่า การพัฒนาความร่วมมือภายในกลุ่มและการเชื่อมโยงกับเครือข่ายภายนอกเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยแก้ไขข้อจำกัดต่าง ๆ การสนับสนุนจากภายนอกช่วยเสริมทรัพยากรและองค์ความรู้ที่กลุ่มต้องการสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากนี้ งานวิจัยของ ฉัฐสิณี หาญกิตติชัย และ ชาตรี บุญนาค (2563) ระบุว่า การแลกเปลี่ยนข้อมูลและทรัพยากรระหว่างกลุ่มเกษตรกรสามารถช่วยให้กลุ่มพัฒนาศักยภาพและแก้ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรได้ดีขึ้น โดยกระบวนการนี้ยังสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ จากงานวิจัยของ ไมตรี นันตะจันทร์ และคณะ (2556) กล่าวถึงการแบ่งงานตามความถนัดในกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน การจัดการงานตามความถนัดช่วยให้สมาชิกทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและลดความขัดแย้งในกลุ่ม ดังที่อภิปรายผลนั้นกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดจำเป็นต้องสร้างความชัดเจนในบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความร่วมมือที่ดีในการดำเนินงาน ซึ่งจะช่วยให้เครือข่ายมีความเข้มแข็งและพัฒนาได้อย่างยั่งยืน

6. แนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดอำเภอละแม จังหวัดชุมพร การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ภายใต้พลังอำนาจ พบว่าแนวทางสำคัญคือการสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และ ภาควิชาการ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนกระบวนการ

การทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนเป็นปัจจัยหลักที่จะเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเกษตรกร ซึ่งลำดับความสำคัญในแนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายการจัดการความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ควรมุ่งเน้นที่ 1) การส่งเสริมและสนับสนุน จากภาครัฐและเอกชนเพื่อเพิ่มทรัพยากรและความสามารถในการดำเนินงาน 2) การจัดการบุคคล เพื่อให้กลุ่มมีบุคลากรที่มีคุณภาพและเพียงพอในการทำงาน 3) การวางแผน เพื่อให้การดำเนินงานมีทิศทางที่ชัดเจนและสามารถประเมินผลได้ 4) การจัดสรรงบประมาณ ที่เหมาะสมและเพียงพอในการดำเนินการ 5) การติดตามและรายงานผล เพื่อตรวจสอบความคืบหน้าและปรับปรุงการทำงาน ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น 6) การดำเนินงานทั้งหมดนี้ต้องการ พลังอำนาจ ในการพัฒนาศักยภาพของกลุ่ม และการสร้างความมั่นใจในความสามารถของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้กลุ่มสามารถบรรลุเป้าหมาย และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรสิทธิ์ เจริญศิลป์ และ ธัญวัฒน์ รัตนศักดิ์ (2561) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากลุ่มและเครือข่ายชุมชนในตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ พบว่า การขยายตัวของเครือข่ายนั้นเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนจากภายนอกและสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาเครือข่ายให้เติบโตอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึง การพึ่งพาอาศัย และการแลกเปลี่ยนทรัพยากร ระหว่างสมาชิกในเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่ม

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยเรื่องเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ ดังในภาพที่ 1

ภาพ 1 เครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด
อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ

จากภาพกล่าวโดยสรุป เครือข่ายกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยอธิบายในรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านการวางแผน คือจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกรที่ประกอบอาชีพปลูกกล้วยหอมทอง ซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรในท้องถิ่น โดยมีคณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดและผู้นำชุมชนจากตำบลทุ้งควัดเข้ามาร่วมกันแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและการดูแลกลุ่ม ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วม ส่งผลให้การวางแผนของกลุ่มยังขาดความรู้ในด้านต่าง ๆ ของการเกษตรที่ทันสมัย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนในอนาคต ดังนั้น กลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดจึงมีความต้องการองค์กร หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาที่สามารถเข้ามาร่วมวางแผนและพัฒนาระบบการวางแผนการพัฒนากลุ่มต่อไป

2. ด้านการจัดการบุคคล การจัดการบุคคลในกลุ่มต้องเลือกเจ้าหน้าที่และสมาชิกให้เหมาะสมกับตำแหน่งเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ การจัดการให้บุคคลอยู่ในตำแหน่งที่ตนเองถนัดนั้นเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากจำนวนสมาชิกกลุ่มมีน้อยไม่เพียงพอต่อการทำงาน จึงต้องเพิ่มหน้าที่ให้สมาชิกเดิม ซึ่งมีการทำงานเพียงสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง จึงไม่สามารถสร้างรายได้ประจำได้ ทำให้มีสมาชิกใหม่ที่สนใจเข้าร่วมยาก จึงต้องมีการสลับตำแหน่งหน้าที่บ่อยครั้ง การตัดสินใจในการสลับตำแหน่งหน้าที่จะผ่านการตัดสินใจโดยคณะกรรมการกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มมีประสิทธิภาพภายใต้ข้อจำกัด

3. ด้านการบริหารงาน การบริหารงานเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด เพื่อให้มั่นใจว่า การดำเนินกิจการของกลุ่มเป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมในการสร้างเครือข่ายที่เพิ่มขึ้น การบริหารงานจะผ่านการควบคุมดูแลจากคณะกรรมการกลุ่ม และผู้นำชุมชน โดยสมาชิกและผู้นำจะร่วมกันบริหารจัดการบุคคลให้ประสบความสำเร็จ และบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

4. ด้านการส่งเสริมสนับสนุน งบประมาณจากหน่วยงานหลายภาคส่วนได้ช่วยทำให้เครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดเป็นที่รู้จักมากขึ้น และมีการสร้างความร่วมมือเพื่อพัฒนาและทำให้กลุ่มได้เป็นที่รู้จัก รวมทั้งได้รับความสนใจจากภายนอกในการดูงาน โดยมีงบประมาณในการสร้างอาคารเริ่มต้นจากการสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกัน

5. ด้านงบประมาณ กลุ่มยังขาดงบประมาณจากหน่วยงานภายนอกอย่างจริงจัง ซึ่งอาจมาจากกฎระเบียบของหน่วยงานภาครัฐ ดังนั้นกลุ่มจึงต้องระดมทุนเองในการบริหารจัดการการผลิตและควบคุมการใช้งบประมาณ โดยคณะกรรมการต้องทำงานอย่างรัดกุมในการวางแผนเพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายและจัดการงบประมาณให้เหมาะสม โดยมีการจัดตั้งเหรียญกษาปณ์และเจ้าหน้าที่บัญชีเพื่อตรวจสอบความสมดุลการเงินของกลุ่ม

6. ด้านการติดตามรายงานผล การติดตามรายงานผลเป็นเครื่องมือสำคัญในการปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด กลุ่มจึงจำเป็นต้องให้

คณะกรรมการติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่มเพื่อป้องกันการทุจริต และทำให้ทราบถึงภาพรวมของกลุ่มว่าได้ประสิทธิภาพเพียงใด

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) สถานการณ์ของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ พบว่า ผลผลิตของกลุ่มมีปริมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการส่งออก แม้ว่าความต้องการจะเพิ่มขึ้น กลุ่มจึงเริ่มหาความร่วมมือและขยายโอกาสในการทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่น ๆ 2) การบริหารงานผ่านเครือข่ายของกลุ่ม พบว่าการบริหารจัดการโดยรวมอยู่ในระดับดี โดยการจัดการบุคคลมีคะแนนสูงสุด รองลงมาคือการส่งเสริมและสนับสนุน การติดตามผล งบประมาณ การบริหารงาน และการวางแผนตามลำดับ 3) แนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ กลุ่มควรสร้างเครือข่ายกับภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาควิชาการ โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและสนับสนุนเป็นอันดับแรก ตามด้วยการจัดการบุคคล การวางแผน งบประมาณ และการติดตามผล เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายอย่างยั่งยืน ฉะนั้นการเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับสมาชิกกลุ่มเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาศักยภาพ ความรู้ และความเชื่อมั่น ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายและการแก้ปัญหาด้วยตนเอง รวมถึงการได้รับการยอมรับในคุณค่าและความสามารถของกลุ่ม ดังนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยนี้และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 การเลือกประธานกลุ่ม คณะกรรมการและสมาชิกควรมีการตัดสินใจร่วมกันที่ชัดเจนและมั่นคงในการเลือกประธานกลุ่ม เพื่อให้ได้ผู้นำที่มีศักยภาพในการบริหารจัดการที่ดี รวมทั้งสามารถสร้างความสามัคคีและนำพากลุ่มไปสู่ความสำเร็จในระยะยาว

1.2 การวางแผนการตลาด ควรมีแผนการตลาดที่หลากหลายและชัดเจนสำหรับการพัฒนาช่องทางการขายใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงตลาดใหม่ เช่น การจำหน่ายในตลาดออนไลน์หรือการร่วมมือกับผู้ค้าในพื้นที่ใกล้เคียง

1.3 การประชาสัมพันธ์และเครือข่าย ควรเพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์และการเชิญชวนสมาชิกใหม่ผ่านสื่อที่หลากหลาย เช่น สื่อโซเชียลมีเดีย การสื่อสารผ่านเสียงตามสาย และเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อสร้างการรับรู้ในวงกว้างและเสริมความแข็งแกร่งของเครือข่ายสมาชิก

1.4 กระบวนการทำงานที่ชัดเจน ควรมีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบและระเบียบ โดยหากพบข้อผิดพลาดในการดำเนินงาน ควรมีการปรับปรุงงานทันที และก่อนที่จะเปลี่ยนหน้าทำงานไปยังบุคคลอื่น เพื่อลดโอกาสในการเกิดข้อผิดพลาดซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาระบบการเงินและแหล่งเงินทุน ควรศึกษาแนวทางการจัดการด้านการเงินและแหล่งเงินทุนของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุเรียน เพื่อวางรากฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงการสร้างความมั่นคงทางการเงินสำหรับกลุ่มในอนาคต

2.2 การวิเคราะห์ปัญหาและข้อจำกัด ควรศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา ข้อจำกัด และแนวทางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม เพื่อค้นหาวิธีการที่ช่วยให้กลุ่มมีศักยภาพและยั่งยืนมากขึ้น

2.3 การขยายขอบเขตการศึกษา ควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและสามารถนำมาปรับใช้ในกลุ่มเกษตรกรที่มีบริบทต่างกันได้

เอกสารอ้างอิง

- ฉัฐสิณี หาญกิตติชัย และชาตรี บุญนาค. (2563). การพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรสู่การเป็นเกษตรกรปรารถนาดีและองค์กรเกษตรกรต้นแบบ. วารสารเกษตร มสธ, 2(1), 97-108.
- ชาลูลิทธิ์ คำเทศ. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย, 7(1), 32-34.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปณณิกา งามเจริญ. (2567). ทูทางสังคมกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากของชุมชน. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 12(2), 473-484.
- พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล. (2542). องค์กรและการจัดการ. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- ไมตรี นันตะจันทร์ และคณะ. (2556). โครงการวิจัยนวัตกรรมองค์กรกับการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรมยั่งยืนจังหวัดลำพูน. (รายงานการวิจัยเพื่อท้องถิ่น). สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- วรสิทธิ์ เจริญศิลป์ และธัญวัฒน์ รัตนศักดิ์. (2561). พัฒนาการและเงื่อนไขของการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายชุมชนตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร, 38(4), 22-40.
- วสันต์ เหลืองประภัสสร และคณะ. (2557). การศึกษาและรวบรวมตัวอย่างการบริหารจัดการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาสังคม และชุมชน. (รายงานการวิจัย). สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบวิชาการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- วิภาวดี เผือกบัวขาว, ช่วงชัย ชูปวา, สาโรช เผือกบัวขาว, บัณฑิตพงษ์ ศรีอำนวย และพนิต ศรีประดิษฐ์. (2567). รูปแบบการสร้างเครือข่ายทางสังคมและความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 8(2), 151-163.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2542). การบริหารหลักการทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- ศิริวรรณ ขวัญมุข และอนุชา กอนพ่วง. (2562). รูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย. วารสารศึกษาศาสตร์, 21(1), 15-16.
- สมคิด บางโม. (2545). องค์การและการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน์.
- สรรเสริญ วงศ์ชะอุ่ม. (2554). การวางแผนพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (พ.ศ. 2560-2564). สืบค้นเมื่อ 19 เมษายน 2567. เข้าถึงได้จาก http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6381
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2556). รายงานสถานการณ์การค้าสินค้าเกษตรระหว่างไทยกับอาเซียนหลังจากการเปิดเสรีเขตการค้าอาเซียน. สืบค้นเมื่อ 9 เมษายน 2567. เข้าถึงได้จาก <http://www.oae.go.th/assets/portals/1/files202.3.4.pdf>.
- สิทธิชัย ธรรมชน, สมคิด แก้วทิพย์, เฉลิมชัย ปัญญาดี และปรารธนา ยศสุข. (2566). การเสริมสร้างความร่วมมือในการจัดการทรัพยากรชุมชนของสภาชุมชน. วารสารวิชาการธรรมทรรศน์, 23(1), 22-23.
- สุริยา บุตรพันธ์, อภิชาติ ใจอารีย์ และสันติ ศรีสวนแดง. (2566). สถานการณ์แนวทางดำเนินการวิสาหกิจเพื่อสังคมธุรกิจสร้างประโยชน์จากการมีส่วนร่วมของชุมชนในต่างประเทศและบริบทประเทศไทย. วารสารการเมืองและการปกครอง, 13(2), 159-162.
- อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์. (2540). ระบบการศึกษากับชุมชน: กรอบความคิดและข้อเสนอเพื่อการศึกษาวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- Fayol, H. (1964). General Industrial Management. London: Pitman.
- Gulick, L. and Urwick. L. (1937). The Science of Administration. New York: Columbia University.
- Taylor Frederick W. (1998). The Principle of Scientific Management. Norcross GA.
- Yamane, T. (1973). Statistics: an introductory analysis. New York: New York: Harper & Row.